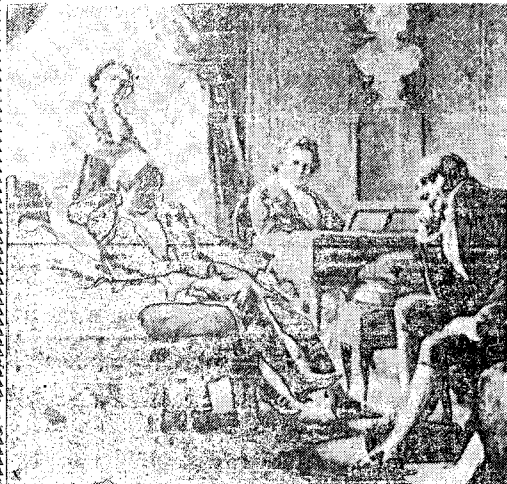

Παλιές πίνακας δείχνει τον Μιστόθεν να παίζει μπροστά οι φίλους του. Το όργανο που χρησιμοποιεί είναι ένα «φορτεπάνο», σαν εκείνο που κατασκεύασε ο Κριστόφορι

Από το παλιό τσέμπαλο Κριστόφορι ο εφευρέτης του πιάνου

Από τις αρχές του 18ου αιώνα
εξευρετόταν προς το τέλειο

Στις αρχές του 18ου αιώνα κάνει ουσιαστικά την εμφάνισή του το πιάνο, με τη μορφή που το ξέρουμε σήμερα. Παιλιότερα υπήρχαν το κλαβιρσέν και η σπινόλα, αλλά το πιάνο, που θεωρείται σήμερα από τα βασικότερα μουσικά όργανα, είναι σχετικά καινούριο μουσικό όργανο. Ήδη δημιουργός του πιάνου θεωρείται ο Ιταλός Μπαρτολομέο Κριστόφορι, άρπου προηγούμενος είχε γίνει πολύ συζήτηση για το ποιος είναι ο «πατέρας του πιάνου» κι αυτό γιατί διατυπώθηκαν διάφορες θεωρίες. Ήδη έκριθη ημερομηνία εφεύρεσης του πιάνου θεωρείται το 1698. Όσο για τον Κριστόφορι, μερικοί τον θέλουν Φλωρεντινό, ενώ στην πραγματικότητα κατοικούσε από την Πάδουα. Η παραγγελία έληγε να είναι εύκολο ως εξής: Ο Κριστόφορι είχε γεννηθεί στην Πάδουα, αλλά μετοίκησε στη Φλωρεντία το 1687, όταν τον κάλεσε εκεί ο πρίγκιπας Φερδινάνδος των Μεδίκων. Ο άρχοντας εκείνος ήταν φίλος της μουσικής, είχε μία περίφημη συλλογή παλιών μουσικών οργάνων και γενικά έθεωρετο προστάτης της τέχνης.

Ο Μπαρτολομέο Κριστόφορι ήταν περίφημος επιδιορθωτής μουσικών οργάνων. Όταν ο πρίγκιπας της Τουσκάνης επισκέφθηκε τις πόλεις της Βόρειας Ιταλίας, πέρασε και από την Πάδουα, όπου είχε το εργαστήριο του ο Κριστόφορι. Οι δύο άνδρες γνωρίστηκαν και ο επιδιορθωτής των μουσικών οργάνων διορίστηκε άμεσος «ταγματάρχης» της αυλής των Μεδίκων και έτσι μετοίκησε στη Φλωρεντία, μεταφέροντας εκεί και όλα του τα εργαλεία. Μάλιστα, ο πρίγκιπας Φερδινάνδος τον διόρισε και φίλωνα της συλλογής μουσικών οργάνων που περιλάμβανε σπάνια κομμάτια.

Δεν είναι γνωστή η ακριβής ημερομηνία της μετακόμησης του Κριστόφορι από την Πάδουα στη Φλωρεντία, μα υπάρχουν χαρτιά

Πρίν από είκοσιπέντε χρόνια Όταν ο Καραντινός έστηνε το «κρατικό θέατρο» μας

Πανηγυρική έναρξη με «Οιδίποδα»
ύστερα από πλήθος αντιξοοτήτων

Πέρασαν, λοιπόν είκοσι πέντε χρόνια από τότε που ο Σωκράτης Καραντινός, παλεύοντας με πλήθος από αντιξοότητες, έστησε την πρώτη παράσταση του ΚΘΒΕ, στους Φίλιππους, το αρχαίο θέατρο που είχε ο ίδιος αξιοποιήσει με την «Αττική Σκηνή» του, τον «Οιδίποδα Τύραννο»

λου ρόβιν. Υπήρχε πολλές ενθουσιασμός του Καραντινού, πολύ πείσμα και απεριόριστη όρεξη για δουλειά, που την με-

προσλήφθηκαν συνολικά είκοσι, οι 16 από την Αθήνα (Θάλεια Καλλιγά, Μαίρη Λαλοπούλου, Κλειώ Νικολάου, Κυβέλη Μυράτ, Αντιγόνη Γλυκοφρύδη, Νίνα Κούλη, Ηλίας Σταματίου, Ιορδάνης Μαρίνος, Γιώργος Δασασιώτης, Θάνος Τσεμερλής, Ηλίας Γαλανόπουλος, Κώστας Ματσάκας, Μπόμης Γιωτόπουλος, Θάνος Αρώνης, Μιχ. Ρωμανός) και οι υπόλοιποι από την Θεσσαλονίκη (Σάββα Δημητρίου, Βασίλης Γκό-

Χρήστος Παλάκης, προεπιλεγμένος ηλεκτρολόγος Δ. Καλαντζόπουλος, φροντιστής ο Γιάννης Μπαράτης, υποβολέας ο Βερνίκος Στά Διοικητικά, ο Γιάννης Κουφός ήταν διαχειριστής, ο Δημήτρης Γεωργιάδης τομείς, ο Μαργαρίτης Κάλτσας λογιστής, ο Γρηγόρης Τσιλιμάνος κλητήρας. Ποσους μπορεί να θρεί κανείς από αυτούς σήμερα στο ΚΘΒΕ. Από τους ήρωες τον Γκόπη και τον Βάγια, από τους υπόλοιπους τον Κάλτσα.

Άγιοι άνθρωποι, λίγα χρήματα, πολλά όνειρα. Ο Καραντινός τα ήξερε όλα αυτά. Μα ήταν και από τη σκόνη των δραματιστών. Μιλώντας στον άγνωστο του θεάτρου, στις 3 Ιουνίου 1961, και αφού διατύπωνε τα σχέδιά τους για την μελλοντική δραστηριότητα του ΚΘΒΕ, είπε: «Κονείς θέσσα δεν είναι τόσο όρεξη να πιστέψει ότι όλα αυτά θα πραγματοποιηθούν από την πρώτη στιγμή και κανείς δεν έχει στο νου του να επιδιώξει ταχυδακτυλουργικές επιτυχίες. Ενα πρόγραμμα, όμως, ταιριαστό με το θεσμό που δημιουργεί σήμερα η πολιτική στην Βόρεια Ελλάδα είναι σωστό να σχεδιαστεί από την αρχή τέτοιου που πρέπει να είναι».

Ο Καραντινός το σχεδίασε και το πραγματοποίησε, σγά - σγά, έτσι όπως το οραματίστηκε το ΚΘΒΕ. Εκείνο το καλοκαίρι του 1961 δόθηκε η παράσταση του «Οιδίποδα Τύραννου» με σκηνοθεσία του Καραντινού (όλες τις τραγωδίες της σκηνοθεσίας ο ίδιος, όσα χρόνια διηγήθηκε το θέατρο στα αρχαία θέατρα Φίλιππων και Θόσου και άργότερα στο Καστανιότλειο. Πρωταγωνιστές ήταν ο Ιορδάνης Μαρίνος και Ιοκάνη η Θάλεια Καλλιγά.

Το κοινό της Θεσσαλονίκης είχε δει στο τότε κοινό παρελθόν παραστάσεις τραγωδίας με την Παϊνίω και τον Μινωτή, με τον Κωστόπουλο, είχε δει ακόμη παραστάσεις του Κατράκη, του Κούν, του Μυράτ, του Χάρη και του Παπά και πλήθος άλλες. Καταλάβαινε ότι το θέατρο που έστησε ο Καραντινός δεν διέφερε τις δυνάμεις που ήθελε. Οστόσο, το θέατρο προχώρησε. Ο Γιώργος Θεοδοσιάς, γρόφωντας στο «Βήμα» της 3ης Σεπτεμβρίου, τόνισε και παραδέχονταν: «Η μόνη δόξα και κεραυνοβόλος».

Η έναρξη των παραστάσεων του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος από αρχαία θέατρα των Φίλιππων και της Θόσου προκάλεσε λαϊκό συναγερμό και ένθουσιασμό. Καλλιτεχνικά, το ανέβασμα του «Οιδίπο-

δος Τύραννου» χαρακτηρίστηκε από τον τύπο σαν επιτυχία, παρά τις μερικές αντιρρήσεις

ΣΩΚ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ

Η πορεία του θεάτρου, με όλες τις αντιξοότητες και τις σύμφυτες δυνάμεις, στάθηκε άνοδι. Ο Καραντινός εύχες εξ αρχής καθιέρωσε τις εαρινές περιόδους όπου παίζονταν όλα τα χειμερινά έργα.

Το 1964 καθιερώθηκαν και βερνικές περιόδους και το 1966 οι φθινοπωρινές. Παράλληλα γίνονταν φιλολογικά πρωινά, γιορταζόνταν επέτειοι - κι ακόμη καθιερώθηκε το εναλλασσόμενο δραματολόγιο. Σύν τα χρόνια, οι ήρωες οι πληθύναν, το ίδιο και οι άλλο προσωπικά και οι παραστάσεις βελτιώθηκαν με την μετέκταση όλων σκηνοθετών, σκηνογράφων και ήρωων. Το καλοκαίρι του 1967 η χούντα έκοψε την βεντική πορεία του Καραντινού.

Μετά την μεταπολίτευση, ο Σωκράτης Καραντινός έληξε από τα τότε συμβούλια και την καλλιτεχνική επιτροπή να σκηνοθετήσει, τιμές ένεκεν, το πρώτο έργο. Ήταν το «Συναπάντημα στην Πεντέλη» του Θεοδοσιά, του πρώτου προέδρου του ΚΘΒΕ. Το έργο είναι, τώρα, γιατί οι τότε διοικούντες δεν ούρετσαν να εκλέξουν και πάλι γενικό διευθυντή του θεάτρου τον Σωκράτη Καραντινό.

Όπως και να 'ναι, η επόμενη διοίκηση, με πρόεδρο τον Ν. Κ. Κονομή, βέλησε κι αυτή τον ήρωα στον Καραντινό. Ετσι και πάλι το πρώτο έργο σκηνοθετήθηκε από εκείνον. Ήταν ο «Εξηναεσθελόν» του Οικονομίου, που βασίστηκε στον «Ανέλεγκτο» του Μολιέρου. Η ίδια διοίκηση, μάλιστα, έκανε και με άλλη τημητική χειρονομία: ανακήρυξε τον Καραντινό επίτιμο γενικό διευθυντή.

Δεν πέρασε πολύς καιρός και ο «οσοκλος» πέθανε. Η τελευταία πράξη αυτών προσπαθώ ήταν η φιλοτέχνηση και τοποθέτηση της προτομής του Καραντινού στην είσοδο του θεάτρου. Τά άποκαλυπτήρια έγιναν στο τέλος του 1981. Οστόσο, η προσφορά του Σωκράτη Καραντινού προς το ΚΘΒΕ είναι τόσο μεγάλη που οι μην ξεληφώνεται μόνο με τέτοιες ενέργειες.

Μαρίνα Λαμπράκη-Πλήκα: «Μπασουχάους»

Μία σύντομη εργασία για ένα σημαντικό καλλιτεχνικό κίνημα. Ο μικρόκοσμος του «Μπασουχάους» λειτουργεί σαν κοινωνικός συμπυκνωτής. Μέσα στο λίγα χρόνια της λειτουργίας της, η σχολή αυτή κατόρθωσε να αναδείξει συμβολικά την ιστορική πορεία του 20ού αιώνα από την κρίση της άστικής κοινωνίας, που έληξε την Ιδεολογική και μεταρρυθμιστική αντίδραση των καλλιτεχνών του «άφηρημένου έφρεσισμού» ως το ούτοπιστικό επαναστατικό δράμα του «κοντρολτιζισμού». Ο «φονοισοναλισμός», τέλος, εκφράζει την συμφιλίωση της σχολής με τα όργανα παραγωγής και ανταποκρίνεται στον «ιστορικό συμβολισμό» της σύγκρισης άστικής κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας. Το βιβλίο πλουτίζεται με άρκετες φωτογραφίες. (Εκδόσεις «Νεφέλη»).

Πιέρ Βασσί:

«Νέοι ως τα δαδιά
γεράματα»

Πώς θα αποφύγουμε τον σύγχρονο νεορωτισμό - αυτό το κατώτατο των πρόφων γερατιών που απειλούν όλους μας; Πώς θα τον νικήσουμε; Μέσα στο βιβλίο του Βασσί, που μετέφρασε η Άννα Μολιέρου, υπάρχουν όλα όσα πρέπει να έξερε κανείς πάνω α αυτό το θέμα. Είναι ένα βιβλίο γραμμένο από έναν δασκαλό της ψυχολογίας, ειδικευμένο, που μάς διδάσκει την τέχνη και τον τρόπο για να διατηρήσουμε το πολύτιμο αγαθό που λέγεται νιάτα, παρά τις επιθέσεις του χρόνου. Ο συγγραφέας βασίζεται στις πιο πρόσφατες κατακτήσεις της επιστήμης. Οστόσο, δεν περιορίζεται μόνο σε προτάσεις και συμβουλές. Το βιβλίο περιέχει πολλές σελεύς με πρακτικές δοκιμές: ημερίδα, χαλάρωση, διαίτα κλπ. Το βιβλίο αυτό ανταποκρίνεται σε μία ζωτική ανάγκη του ανθρώπου σε μία εποχή ιδιαίτερα φορτισμένη. (Εκδόσεις «Ευθύρα»).

Ζάν Πόλ Σάφφ:

«Ο τοίχος»

Για μία ακόμη φορά, η δυνατή προσωπικότητα του Σάφφ, που τον υπαγόρευσε τον έρωτα σε όλους τους ανθρώπους (φιλοσοφία, θεατρικά, λογοτεχνικά κλπ) είναι το μέτρο των εικαστικών των, με μία σειρά από έργα, που διαβάστηκαν πάντα με ενδιαφέρον (Τοίχος - Δωμάτιο - Ηρόστρατος - Οικειότητα - Τα παιδικά χρόνια ενός άρχοντα) και που έχει μεταφράσει τώρα η Άννα Παπαδοπούλη-Γκινάκη. Η φιλοσοφική σκέψη του Σάφφ ζωογονεί τα άφηρημα του και του επιτρέπει, δίχως καμία τεχνική επανάσταση, να δώσει πρωτότυπα και συνταρακτικά κείμενα. (Εκδόσεις «Γράμματα»).

Μιανουέλ Σιζόβας:

«Ο αιώνας της χαράς»

Ο Περουβιανός συγγραφέας Σιζόβας, όδεις τον ένα ήρωα του - τον συγγραφέα - να λέει στον εκδότη: «Γράφω την ιστορία ενός ανθρώπου που πεθαίνει δεμένος σε ένα

Πρώτη παράσταση του ΚΘΒΕ, με τον «Οιδίποδα Τύραννο». Στους βασικούς ρόλους η Θάλεια Καλλιγά και ο Ιορδάνης Μαρίνος

τέδιδο σε όσους προσέλαβε για να δουλέψουν τότε μαζί του.

Ο ήρωας που προσέλαβε ο Καραντινός δεν άνηκε στο μεγάλο όνομα του ελληνικού θεάτρου της εποχής. Αρκούτο ήταν μαθητής του και συνεργάτης του.

της, Νέλιω Μωραϊτοπούλου, Δημήτρης Βάγιας). Κατά καιρούς προλαμβάνονταν και έκτακτοι, από την Θεσσαλονίκη πάλι, για τις ανάγκες των διανομών.

Τό υπόλοιπο προσωπικό ήταν αληγορίμο: προεπιλεγμένοι μηχανικοί σκηνής ο

Ακόμα ένα μυθιστόρημα από την Νότια Αμερική, που αρχίζει και την προκαθορισμένη εποχή της Βραζιλία. Οι στρατιώτες καρφώνουν το κεφάλι στην άκρη μιας λόγχης και το μεταφέρουν στο Ρεσίφε, για να σπασίσει στην πλατεία και για να μάθουν οι σκλάβοι πως ο Ζουμπί δεν ήταν άδαντος. Το Παλιμράς έπαιψε να υπάρχει. Κράτσαε έναν αιώνα και είχε αποκραυάσει πάνω από σάραντα έπιτάσεις αυτή η μεγάλη ανοικτή έκταση έλευθερίας στην διοικητικόκρατούμενη Αμερική. Ο όδρος πήρε τις στάχτες των μαυρίων προμαχώνων του Μοκόδος, του Σουμπουπίτρα, του Ταμπόκας και άλλων. Για τους νικητές, αυτός ο αιώνας ανεξαρτήτως του Παλιμράς περιερίεζε σε μία στιγμή, όταν οι μαχαίρες αποτέλειαν τον Ζουμπί. Οι νικημένοι τον περιφρονούν και το φάντασμα του περιφέρεται, όσο άνθρωποι έιμεταλλεύονταν άνθρωπος. Ζουμπί θα άνομαζόνταν όλοι οι έπομένω άρχοντι των άσπατήριων ξεγεγυόσαν. Το θίβλο έχει μεταφραστεί από την Ιουλίη Κανάη. (Εκδόσεις «Εξάντας».)